манастир Подмаине - храм Успења Пресвете Богородице
са благословом игумана јеромонаха Рафаила

ВАСКРСЕЊЕ

ЧЕТВРТА НЕДЕЉА ЧАСНОГА ПОСТА - СРЕДОПОСНА

Мк. 9, 17 - 31, зч. 40; Мт. 4, 25 - 5, 1 - 12, зч. 10.
Јев. 6, 13 - 20, зач. 314, Еф. 5. 8 - 19, зч. 229.

преподобни Јован Лествичник,
светих 40 мученика Севастијских - Младенци
света 42 мученика Миомишићка

архимандрит Рафаил (Карелин)

НА НЕДЕЉУ СВ ЈОВАНА ЛЕСТВИЧНИКА

Већ сам вам рекао да је Јован Лествичник описао осам главних страсти, осам смртних грехова, осам отровних извора из којих проистичу свако духовно зло и погибао. Они су попут осам зидова који стоје између човекове душе и Бога и сваки наредни је већи од претходног, а гордост као последњи зид скоро до самог неба досеже.

Стомакоугађање је прва духовна рана због које наша душа трули и распада се. Онај ко стомаку угађа није способан за било шта што је духовно. Још у стара времена се говорило да човек треба да једе да би живео, а не да живи да би јео. Човек који угађа свом стомаку личи на некакву покретну кухињу у којој се непрекидно кува неко јело и из које се непрекидно пуши. Такав човек, по речима Јована Лествичника, није у стању да свој ум уздигне ка небу, баш као што дебела птица не може високо да лети. Онај ко стомаку угађа тај се у тело претвора.

Само стомакоугађање дели се на низ страсти, а прва од њих је помама стомака или прождрљивост, односно незасита жеља да било шта једемо. Јован Лествичник је говорио да је такав човек спреман да поједе све житнице Египта и да цео Нил испије! Он каже да је лажна та помама стомака који чак и кад је сит вришти да је гладан. Човек који угађа свом стомаку просто више и не помишља на нешто духовно. Он се читав претвара у један свињски стомак. Други вид стомакоугађање је помама грла, односно жеља за укусном и бираном храном. Ту је и тајноједење до којег долази кад се стомакоугађање споји са сујетом па се човек пред људима уздржава и једе тајно, односно кад то нико не види. У стомакоугађање спада и узимање хране која нарушава здравље. Свети Василије Велики

email: manastirmaine@gmail.com
интернет прзентација: podmaine.weebly.com

је говорио: "Храна треба да оснажи тело, а не да изазива болести." Свети Оци нас поучавају да треба да једемо са страхопоштовањем и да притом имамо на уму да је храна дар Божији. Они су строго забрањивали да се за време јела воде испразни разговори, да се збијају шале, да се смеје и посебно да се осуђује. Код блаженог Августина, Епископа ипонијског, изнад стола је висио натпис: "Овде се људи не осуђују!" Кад је једном чуо своје госте како су почели да осуђују неког човека, упитао је: "Да ли хоћете да устанем иза стола, или да скинем овај натпис?"

У Патерику постоји прича о томе како су монаси јели и како је једном прозорљивом старцу за то време било откривено да поред оних који су јели са смирењем и захваљивали Господу за сваки комадић хлеба и за сваки гутљај воде стоје анђели и невидљиво их медом хране, а онима који су ћутке јели и безгласно у срцу изговарали Исусову молитву анђели су давали некакав небески напитак неизрециве сладости. Трећи су се за време јела смејали, једни друге осуђивали и препричавали смешне догађаје из манастирског живота, а изнад њих су летели демони и скрнавили им храну, пљували у њу. Дакле, браћо и сестре, хришћанин је дужан да узима храну са страхопоштовањем и да за њу захваљује Господу.

Да би се победило стомакоугађање, Јован Лествичник је саветовао да се пре јела од срца помолимо Богу, да током обеда стално имамо на уму да ће доћи час кад ће наше тело постати храна за црве и да размишљамо о томе како је Господ на Крсту окусио жуч и оцат.

Блуд је друга гнојна рана, други грех. Јован Лествичник каже: "Онај ко хоће да угаси блуд а да пре тога није победио стомакоугађање, сличан је човеку који хоће да угаси ватру тако што у њу баца сламу." Како победити ту страст? Преподобни ава Јован пише: "Треба заволети понижење, испијати увреде и клевету као некакав лековити и очишћујући напитак и у свему имати смирење, и унутарње смирење у срцу и спољашње у одевању и у контакту с људима." Осим тога, он саветује да избегавамо ситуације и повод за саблазан и каже: "Бекство је победа над том страшћу. И као што човек који стоји изнад провалије може пасти у њу ако га само дотакнемо, тако и неопрезан човек може пасти у тај гнусни грех. Но уколико стоји далеко од провалије, чак и да га вучемо према њој, још увек може да дозива у помоћ или да се ухвати за неки жбун или дрво и тако се одржи."

Гнев је трећа гнојна рана наше душе. Ми се гневимо кад нам се не испуњавају наше жеље. Зато, да бисмо га победили, морамо постати бестрасни, не смемо своје срце дати ономе што је земаљско и овосветско. Гнев се дели на неколико видова. Први вид је бес. Бесан човек је попут огња. Тај незадрживи гнев до те мере завлада човеком да се понаша као лудак. Други вид гнева је злопамћење. Такви људи не могу

дуго да забораве увреду. То је најстрашнији и најопаснији вид гнева и срце таквог човека као да се претвара у змијско легло. Бог не чује молитву таквога човека. Други видови гнева су мржња, увредљивост, претерана сумњичавост, тојест кад човек у свему, у свакој речи види некакве смицалице, прекор, алузије и подсмех. Један богослов је рекао да такав човек личи на бомбу напуњену прљавштином и довољно је да будете неопрезни кад поред ње пролазите па да експлодира и све око себе запљусне страшним смрадом.

Како треба да се боримо против гнева? Јован Лествичник нас поучава: “Као прво, кад у срцу кипти гнев, не треба да започињемо никакве разговоре и објашњења. Треба прво да се смиримо, да угушимо гнев у свом срцу, а то можемо само ћутањем.” Он исто тако саветује да се у таквим тренуцима присетимо добрих особина тог човека баш зато што нам се у тренуцима гнева чини да је тај човек стециште сваког зла и порока. Треба да се сетимо свега доброг што нам је учинио и свих његових добрих дела, али и својих грехова и тада ће се наш гнев стишати. Свети Оци саветују да се пре но што било шта кажемо у себи помолимо. Уколико нисмо у стању да ћутимо и имамо потребу да одмах одговоримо, ипак прво треба да у срцу изговоримо Исусову молитву тридесет три пута и тек након тога да одговоримо.

Дакле, победа над гневом пре свега је победа над језиком. Тек након тога долази друга етапа, етапа на којој се боримо с нашим гневним мислима.

Среброљубље је четврта страст. По светом Јовану Лествичнику среброљубље је губитак наде у Бога. Апостол Павле среброљубље назива тајним идолопоклонством (види, Кол. 3, 5). И среброљубље се дели на неколико видова, а то су тврдичлук, страст при којој је човеку растати се с оним што има исто као да хиђете да му одсечете руку; затим похлепа, односно тврдичлук сједињен са жељом за стицањем; љубав према стварима, и томе слично.

Често људи стичу новац говорећи да то чине зато да би касније имали могућност да помажу другима. Али то није тако. Кад човек стекне много новца, најчешће постаје равнодушан чак и према пријатељима и родбини. У Патерику постоји прича о преподобном Евлогију, каменоресцу који се одликовао нестицањем и необичном срдачношћу. Кад се неочекивано обогатио, постао је равнодушан према сиромасима и горд у односу на своје пријатеље. Такав је био све док поново није постао сиромашан. Тек након тога покајао се и вратио свом пређашњем врлинском начину живота. И Бог му је опростио.

Постоји такође прича о једном вртлару који је целог живота делио сиромасима и потребитима све што би зарадио. Једног дана пало му је на ум да нешто новца одвоји за црне дане па је убрзо скупио тридесет златних монета. И заиста је дошао црни дан за

њега! Нога га је силно заболела и почела да се распада. Ишао је од једног до другог лекара и тако на лечење потрошио скоро све што је уштедео. На крају су му лекари рекли да му не могу помоћи и да му морају одсећи ногу. Пред саму операцију почео је кроз сузе да се моли Богу говорећи: “Господе, опрости ми оно у чему сам згрешио и откриј ми због чега ми је ова казна послата!” И Господ му је кроз виђење открио да га је болест сустигла зато што се није уздао у Њега, него у новац. Али због добрих дела која је некад чинио Господ му је опростио и исцелио га. Кад су следећег дана лекари дошли и донели за операцију неопходне ножеве и друге инструменте, које је било страшно чак и гледати, и кад су му обнажили ногу, видели су да су му све оне страшне гнојне ране у потпуности зарасле и били изненађени и одушевљени тим чудом које се догодило на њихове очи.

Браћо и сестре, навео сам четири главне страсти, а има их осам. Временски сам ограничен и зато, ако Господ благослови, следеће недеље ћу вам испричати о осталим гнојним ранама наше душе.

Браћо и сестре, књига Јована Лествичника уистину је велика ризница. Кад је читамо, ми као да мислено с њим разговарамо. Нека том бесмртном књигом и својим светим молитвама Јован Лествичник буде нама грешнима путовођа у вечни живот.

Амин.

Ако неко осети да га понос и плаховитост, злоба и лицемерство лако побеђују, па реши да на њих извуче мач кротости и стрпљења, нека ступи у један општежитељни манастир, као у радионицу спасења. Ако уопште хоће да се потпуно избави од ових страсти, нека тамо, подвргнут злостављању, понижавању и досађивању од стране браће, те духовно, а понекад и телесно, тучен и угњетаван, гажен и мучен, очисти хаљину душе своје од прљавштине. А да је злостављање у ствари спирање душевних страсти, нека те увери и једна народна изрека. Извесни људи у свету, када неком у лице баце увреду, обично кажу, хвалишући се пред другима: "Добро сам га изрибао!" А тако и јесте у ствари.

Први ступањ блажене трпељивости јесте у томе што се понижење подноси, макар и са горчином и болом у души. Средина је, бити у таквим околностима без туге. А крај (ако само краја има), сматрати увреду за похвалу. Нека се радује први, други нека срећан буде, а трећи нека се весели, блажен у Господу!

преподобни Јован Лествичник